

propia producción como es la cuestión la formación del artista-artesano y sus posibilidades de acceso a la evolución de saberes, destrezas y tendencias de vanguardia.

Teresa Izquierdo Aranda
Doctora en Historia del Arte
Universitat de València

AGUILAR CIVERA, Inmaculada; DOMÉNECH GARCÍA, Sergi. *Fotografía y obra pública: Actas del I Workshop Internacional "Estudios interdisciplinarios en la historia de la obra pública"*. Valencia: Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, 2014, 26 pàgs. (folleto), 170 pàgs. (DVD), ISBN: 978-84-482-5906-8.

La publicació de les actes del *I Workshop Internacional "Estudios interdisciplinarios en la historia de la obra pública"*: *Fotografía y obra pública*, coordinades pels professors Inmaculada Aguilar i Sergi Doménech, és la culminació d'una jornada realitzada el 26 de novembre de 2013 a la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València. Una jornada que va ser tot un èxit d'assistència per part de l'alumnat, el qual va aprendre i compartir els coneixements aportats pels huit experts en la matèria convidats.

El contingut de les actes es divideix per capítols, seguint i estant en relació amb les ponències presentades al llarg del dia. A grans trets, la jornada es va dividir en dues grans línies: pel matí, es va

tractar sobre la relació entre la fotografia i els fotògrafs amb la construcció de les grans obres públiques nacionals. Per la vesprada, es van tractar aspectes sobre la gestió dels fons fotogràfics des dels arxius i les col·leccions.

Així, els textos de Carlos Teixidor Cadenas "Laurent y otros fotógrafos de obras públicas en el siglo XIX en España" i de Ricardo González "Charles Clifford y la fotografía de obra pública" mostren la visió que tots dos fotògrafs van enregistrar a través de les seues imatges durant la construcció de les grans obres públiques noucentistes. Teixidor, a més, aprofundeix en els formats de reproducció emprats durant la centúria com el daguerreotip, el negatiu en paper o en vidre al col·lodió. Per la seua banda, González, tracta com es difonia la producció fotogràfica, a través de l'àlbum fotogràfic i quin era el públic al que anaven dirigits.

El discurs internacional l'aporten Ana Cardoso de Mato i Giacomo Magistrelli. La professora lusa, amb el text "Os testemunhos fotográficos da obra pública em Portugal. Fotógrafos e engenheiros como 'actores', exposições e revistas como veículos de divulgação", presenta la relació entre totes dues professions, les quals fomentaren la visió de progrés del país veí durant la segona meitat del segle XIX i la primera del segle XX. Mentre, Magistrelli, amb el seu text "Fotografia e grandi lavori pubblici a Milano per l'Italia unita" mostra la producció fotogràfica del Milà d'entre-segles, on es produïren grans transformacions dels espais urbans per commemorar la unitat d'Itàlia i l'*Exposizione internazionale del Sempione*.

Seguint amb l'enfoc arxivístic, Asunción Domeño Martínez de Morentín és l'autora del text "Fotografías de Obras Públicas en las colecciones del Museo Universidad de Navarra", la qual presenta la conformació del fons fotogràfic de la universitat navarra, on s'inclouen més de mig millar d'imatges. En eixa mateixa línia es troba l'aportació de Raquel Letón Ruiz on, sota el títol "Fotografía y ferrocarril: simbiosis en el Archivo Histórico del Museo del Ferrocarril de Madrid" introdueix el fons i les col·leccions que atesora l'arxiu de l'entitat integrada en la Fundació de Ferrocarrils Espanyols.

Finalment, existeixen dos textos relacionats amb la gestió de les fotografies i les imatges des de diverses vessants. Per una banda, Josu Aramberri, amb el text "Los archivos digitales y la fotografía de obras públicas" se centra en els procediments

de consulta i accés dels documents des del punt de vista de l'usuari comú, així com la reutilització d'imatges digitals. Per altra, María Isabel Martínez Ortiz, amb la "Gestión de los fondos fotográficos de obras públicas. Experiencia en el CEHOPU" aporta la seua experiència personal al centre d'investigació sobre la gestió de l'arxiu gràfic que, a principis del segle XXI, comptava amb més de 25.000 elements.

La publicació de les actes es presenta amb una edició de llibre-CD en petit format. Al llibret es troben els resums de tots els ponents i una presentació per part dels coordinadors del workshop. Mentre, a l'interior del DVD, s'inclou la totalitat dels articles en .pdf amb una presentació estètica neta i elegant.

Manuel Carreres Rodríguez
Cátedra Demetrio Ribes UV-CHOPVT